LEEUWARDER COURANT

17 juli 2008 , pag. 10

Fryske kening dûkt op yn Katalaanske midsieuwen

De keningen fan Fryslân en Poalen broers fan elkoar? De measte histoarisy sille der nuver fan opsjen, in kenner fan de midsieuwen yn Kataloanje seit: Joanet Martorell. Dy Katalaanske skriuwer wie om 1460 hinne de skepper fan 'De volmaakte ridder Tirant lo Blanc', neffens Cervantes it bêste boek fan 'e wrâld, neffens Mario Vargas Llosa de earste totaalroman oait skreaun. Alpita de Jong leit yn de Moanne út hoe't it kin dat in Katalaanske skriuwer út de fyftjinde ieu in Fryske kening as personaazje keas foar in ridderroman.

Yn it boek reizgje de beide keningen, beselskippe troch de hartogen fan Beieren en Bourgondië, nei Londen om anonym mei te dwaan oan in grut riddertoernoai. Alhoewol't de beide broers har

▶BIJEENGELEZEN

net bekend meitsje as keningen, meitsje se mei harren hâlding en mei alle blingbling dy't se meitôgje in soad yndruk op de Ingelske kening.

Hoe dapper se ek stride, alle fjouwer de gasten fan it kontinint moatte it yn in striid op libben en dea ôflizze tsjin Tirant lo Blanc. Se wurde anonym begroeven yn de Sint Joristsjerke yn Londen. Fan dy oaren hearre wy neat mear, mar it ferhaal oer de Fryske kening sûnder namme krijt noch in sturt, skriuwt Alpita de Jong. Trochdat in feint fan Tirant in Fries is, komt út dat it de kening fan Fryslân is dy't yn ien fan dy grêven leit. Hy en syn broer wurde op 'e nij begroeven, diskear yn in prealgrêf mei op 'e tombe in tekst yn gouden letters.

Opfallend oan de roman is dat dy – ferlike mei oare boeken út dy tiid – tige realistysk is en dat Martorell der frijwat histoaryske feiten yn ferwurke hat. Alpita freget har ôf hoe't it kin dat in fantastysk optinksel as in Fryske kening (mei in Poalske kening as broer) dêr in rol yn spilet. It antwurd fynt se by hartoch Philips de Goede fan Bourgondië, dy't yn 'e tiid fan Martorell oanspraken makke op it keninkrik Fryslân. Philips tidige derop dat er him as hear fan Fryslân kening neame mocht, in status dy't him goed fan pas komme soe yn syn kontakten mei de Frânske kening en Dútske Roomskening.

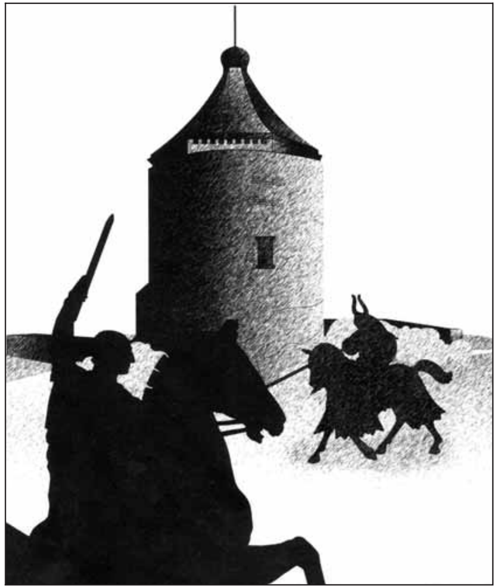

Ofbylding by stik Alpita de Jong. Yllustraasje Joël Hordijk

Fierder yn de Moanne ûnder oaren in fraachpetear mei filmer Pieter Verhoeff, dy't as Lemster jonge dreamde oer de 'opwaaiende zomerjurken' fan de froulju oan 'e oare kant fan it wetter, yn Amsterdam. „Mar it waard de Brandwaarborgmaatschappij yn Wâldsein. (…) Boekhâlde. Ik fûn it ferskriklik. It lêste jier sette ik alle healoeren dat ik wurkje moast, in streepke. Fyftjin streepkes deis. Ik tocht: Fan myn libben net dit."

Letter is alles goedkaam. Hjoed giet mei 'De brief voor de koning' syn earste jeugdfilm yn première.

SIETSE DE VRIES

De Moanne 6, útjouwer de Afûk, Ljouwert, losse nûmers €4,50, abonnemint €35.

Erotische grens

Groeien Noord-Nederland en Noord-Duitsland langzamerhand meer naar elkaar toe? Over die vraag gaat het in Noorderbreedte, dat immers een blad voor en over het Noorden is. Eerst maar eens dicht bij huis blijven, meent hoogleraar Jouke van Dijk. Het Duitse Emsgebied, net over de grens, daar is wel wat mee te doen. Maar noordelijke bestuurders die veel verder kijken, naar de Baltische staten of zelfs Sint Petersburg, trekken volgens Van Dijk een veel te grote broek aan.

NHL-voorzitter Willem Smink, voormalig wethouder van Groningen, ziet de zogenaamde Noordelijke Ontwikkelingsas vooral als een politiek concept. „Een as bestaat alleen als er aan weerszijden twee polen zijn. In Noord-Duitsland hoor ik echter niemand over Noord-Nederland."

De Groninger commissaris Jacques Wallage wuift hun reserves weg. Hij stelt vast dat de betrekkingen met Noord-Duitsland de laatste vijf tot tien jaar een duidelijke acceleratie laten zien. Hij denkt dat het „afsterven" van negatieve gevoelens over de Tweede Wereldoorlog de onderlinge banden doet opbloeien. Zelfs een miljoenenstad als Hamburg toont belangstelling voor Noord-Nederland en voor Groningen in het bijzonder. „Curieus" noemt Wallage dat.

Henk Notté, een Limburger die een adviesbureau runt voor zakelijke betrekkingen met Duitsland, meent dat Duitsers de grens met Nederland als de meest erotische ervaren. „Nergens is de liefdesrelatie tussen bewoners uit twee buurlanden zo intensief."

Noorderbreedte laat ook 'koeienschilderes' Marleen Felius aan het woord. De omgang tussen mens en dier boeit haar enorm; ze heeft de meeste affiniteit met landbouwhuisdieren. Felius praat vertederd over de oren van paarden en koeien: „die zijn zo delicaat, zo welgevormd". Dat kunst volgens sommige critici beslist geëngageerd moet zijn, vindt ze onzin. „Dat normatieve, dat stoort me. Alsof we met z'n allen in een kerk zitten."

Bij het blad is deze keer een themanummer gevoegd, dat helemaal gewijd is aan het Leaderprogramma. Onder de titel 'Het platteland aan zet' wordt in kaart gebracht wat er met behulp van Europees geld in zo'n vijftien jaar tijd in gang is gezet. Voor een van de coördinatoren van het eerste uur, Bart Bagerman, bewijst Leader dat Europa niet uniformeert, maar juist regionale identiteit versterkt. Een gemiste kans vindt hij de ontwikkelingen rond het Lauwersmeergebied. Waar twee provincies eerst over hun grenzen keken, hebben ze zich er intussen toch weer achter verscholen. Jammer, vindt Bagerman, want Lauwersland had net zo'n sterk merk kunnen worden als de Achterhoek.

FEDDE DIJKSTRA

Noorderbreedte nrs. 3 en 3a. Uitgave van de stichting Noorderbreedte, Groningen. Abonnement €32,50, losse nummers €5,50.